

6 ■ Idrott för alla

Idrottsrörelsen – en återblick

Efter det första världskriget var idrottsrörelsen väl etablerad i Sverige. Fortfarande var medlemssiffrorna blygsamma. Idrottens förvandling till en verklig massrörelse ägde rum först efter 1920-talet.

Den moderna idrott som etablerats var tävlingsinriktad. Idrott blev i långa stycken liktydigt med arenaidrott. Tävlingarna förutsatte tävlingsarenor. Idrottsrörelsen kom därmed, precis som de andra folkrörelserna, att markera sin plats i det svenska samhället. Idrottsplatsen blev ett synligt riktmärke i bebyggelsen. Den blev en naturlig samlingsplats i lokalsamhället.

Den moderna tävlingsidrotten hamnade i en ideologisk motsättning till äldre former av idrottande, som var motståndare till tävling och konkurrens. Konflikten ebbade ut med tiden och tävlingsidrotten tycktes ha tagit överhanden.

På 1970-talet dök dock en utmanare till tävlingsidrottandet upp på nytt. Då fick motionsidrottandet ett kraftigt uppsving. Joggingvågen kom även till Sverige. Mycket av motionsverksamheten skulle komma att ske i helt oorganiserad form. Att jogga krävde varken idrottsarena eller att man var ansluten till en idrottsklubb. Någon större motsättning till den etablerade idrottsrörelsen blev det dock aldrig. Många gånger leder ju också jogging eller skidmotionerande över till tävlingsverksamhet och att man organiserar sig. Man ansluter sig till en förening för att delta i ett maratonlopp eller Vasaloppet. Gränsen mellan traditionell, organiserad idrott (= tävlingsidrott) och oorganiserad motion och rekreation i skog och mark är med andra ord flytande. 1978 startade t.ex. den ideella föreningen *Friskis och svettis*, som 2010 vuxit till en organisation med över en halv miljon medlemmar efter en mycket snabb expansion.

Medlemsutveckling

1920 hade medlemsantalet i de föreningar som tillhörde Riksidrottsförbundet passerat 100 000, 1932 nådde man 200 000 och 1944 sprängdes halvmiljonvallen. 1953 var över 800 000 medlemskap registrerade. Idrotten hade blivit en massrörelse.

Idrottsrörelsen har fortsatt att växa och enligt SCB:s mätning från år 2009 fanns det 2 300 000 personer som var aktiva i någon idrottsförening och över en miljon räknades som "passiva/stödjande". Många av medlemmarna är dessutom med i flera idrottsföreningar.

Man kan fråga sig varför idrottsrörelsen växte så snabbt? En viktig faktor, tror många, kan tävlingsverksamheten i sig ha varit. Tävling skapar spänning och känslomässigt engagemang. När de första idrottsstjärnorna visade sig på scenen blev de snabbt massmediernas nya kelgrisar. Alla i en äldre generation kan referera till namn som Gunder Hägg och Arne Andersson, till fotbollstrion Gre-No-Li, Gren-Nordahl-Liedholm, och till brottare som Ivar Johansson, boxare som Olle Tandberg, skidåkare

som "Särna" Hedlund, Sven Utterström och Mora-Nisse. De första stjärnorna fick stor publicitet i tidningarna. Sportreferatet började redan på 1920-talet slå ut allt annat i tidningarnas måndagsupplagor. Ett nytt medium, Radion, slog dessutom igenom på bred front. Den blev snart var mans egendom och sportsändningarna i radio blev snart en institution. Några av Sven Jerrings klassiska referat lever än idag – inte minst tack vare Jerringpriset, som delas ut av Radiosporten varje år, där svenska folket röstar fram årets främste idrottare.

Kring det stora järnverket i mina hemtrakter bildades flera fotbollslag. Här stolta spelare i Islingbys IFs A-lag.

Ökat välstånd och ökad fritid kan också ha spelat in för att öka idrottens popularitet. Även urbaniseringen och industrialiseringen, en viktig del av samhällsförändringen under 1900-talet kan ha inverkat gynnsamt. Den tidigaste idrottsrörelsen var i stor utsträckning stadsbaserad. Åtminstone fram till 1920. Efter den tiden skedde dock stora förändringar. Idrotten spreds till andra områden. 1939 fanns hela 60% av antalet föreningar och 46% av medlemsantalet utanför städerna. De nya föreningarna kom till på större, expansiva orter, ofta industriorter, som inte var städer. Den fortlöpande industrialiseringen och tätortstillväxten skulle alltså kunna förklara idrottsrörelsens snabba tillväxt under mellankrigstiden.

Skolidrottens expansion

Ytterligare en faktor var säkerligen skolidrottens snabba etablering. 1939 var 20% av Riksidrottsförbundets både medlemmar och föreningar hemmahörande i skolan. Det kom också att understryka idrottsrörelsens profil som en ungdomens folkrörelse. En viktig del i framgången var säkert att man inrättade skolidrottsmärken för pojkar 1917 och 1922 för flickor. De blev en stimulans till idrottsutövande. Kanske kan man dra slutsatsen, att det är viktigt att så tidigt som möjligt stimulera idrottsintresset.

Det mönstret är ännu tydligare idag. I åldern 10 till 12 år ägnar sig idag ungefär 70% åt idrott varje vecka.

En annan faktor var 1930-talets arbetslöshetskris med stora satsningar på beredskapsarbeten och en hel del av dessa bestod i att bygga nya idrottsplatser. Det kan ha stimulerat medlemsutvecklingen och möjligheterna för att utöva olika idrotter.

Bättre kommunikationer bör också ha påverkat idrotten i positiv riktning. Tävlingsidrottandet förutsätter kommunikation. Man måste kanske snabbt och smidigt kunna ta sig till och från bortamatcher, man måste ta sig till närmaste stad för att delta i DM och till Stockholms stadion för att vara med i exempelvis ett SM i friidrott. Tävlingsidrott och resande hör intimt ihop.

Olika idrottsgrenar. Utbredning – tendenser

Finns en egentlig nationalidrott i vårt land? För många torde fotboll vara förknippat med Brasilien och skidor och skridsko kopplas ofta ihop med Norge. Men kan man på samma sätt förknippa Sverige med fotboll eller skidor? Vi vet ju visserligen att fotbollen är den dominerande idrottsgrenen hos oss och att skidor varit och är en paradgren i VM och OS, men kan vi därför säga att de är nationalidrotter? Svaret är knappast självklart. Låt oss i stället närma oss frågan på ett enklare sätt och se vilka grenar som varit stora i Sverige, när det gäller antal medlemmar och lokala föreningar.

På 1880-talet, då idrottsrörelsen växte fram, var det framför allt tre grenar som hade tävlingsinriktning, som blev stora. Det var *cykel*, *rodd* och *skridskoåkning*. De här grenarna stagnerade dock snabbt och idag är de "små" idrotter, när det gäller medlemsantal. Cykelförbundet har idag enligt RF:s statistik knappt 3 000 medlemmar, Roddförbundet drygt 7 000 och Skridskoförbundet inte fullt 20 000. Det ska jämföras med det förbund som är särklassigt störst, nämligen Fotbollsförbundet med drygt en miljon medlemmar. Fotbollsförbundets siffror har varit ganska konstanta sedan början på 1990-talet och fotboll är den idrottsgren som är störst, nästan ur vilken aspekt vi än studerar den. Fotbollen har flest antal medlemmar, föreningar, tävlingsdeltagare och den dominerar på ungdomssidan. Däremot har den fått konkurrens av ishockeyn som åskådaridrott, om vi ser till elitnivån.

På andra plats efter fotbollen kommer Friidrottsförbundet med drygt 600 000 medlemmar. Därefter kommer i tur och ordning golfen med omkring 550 000, skolidrott 350 000, gymnastik 240 000, innebandy 200 000, skidor 186 000, ridsport 185 000 och Korpen med 260 000 medlemmar. (Siffrorna hämtade från RF:s Årsredovisning för 2009.)

Två förbund, som vuxit mycket under de senaste decennierna är Innebandyförbundet och Ridsportförbundet. 1981 bildades Innebandyförbundet och då fanns i Sverige bara 15 innebandyföreningar och 2009 hade man ökat till nästan 1 200. 1968 fanns det inom ridsporten 30 föreningar och 2009 var det omkring 950.

Stora förändringar har alltså skett när det gäller medlemsantalet och antalet föreningar. En annan iakttagbar tendens är den *diversifiering* som ägt rum inom olika idrottsförbund och som med tiden säkert kommer att avspegla sig också i ett ökat antal utövare och föreningar. Ett exempel på detta kan vi se inom vintersporterna, där en rad nya grenar etablerats och t.o.m. fått olympisk status, som t.ex. super-G, slalomkombination, free-style, puckelpist och short-track (skridskoåkning på kortbana).

Idrotten idag

Idrotten av idag syns och hörs mest överallt. Den har blivit en viktig del av många människors fritid. Man söker sig till den för att tävla och träna, men också för att se, uppleva och heja på sina favoriter bland de olika idrottarna. Vi har berört antalet medlemmar härövan och de räknas som vi sagt i flera miljonalt. De som tränar för att delta i ett organiserat seriespel eller någon individuell tävling är också oerhört många – om vi bara räknar med de tio största idrotterna (fotboll, gymnastik, golf, innebandy, friidrott, ishockey, ridning, kampsport, skytte och handboll) som *tränar för att tävla* i någon form, så handlar det om ungefär 2,5 miljoner utövare! Dessa tar också hjälp av ett stort antal ledare, tränare och engagerade i föreningarnas styrelse m.fl. och de uppskattas till omkring 700 000 personer, varav drygt 60 % är män och knappt 40 % är kvinnor.

Om vi vänder på perspektivet och funderar på idrotten som *underhållning* och *upplevelse*, så kan vi ta de två största publiksporterna som exempel. Fotbollen har lite mindre än två miljoner åskådare och ishockeyn knappt en och en halv miljon räknat som personer som besökt idrottsaktiviteten några gånger per år.

En fartfylld TV-bild från en av semifinalmatcherna mellan Moras innebandylag och Djurgårdens våren 2010. Lägg märke till reklamen i innebandyhallen.

Då kommer vi också osökt in på idrotten som ekonomisk motor. Vi betalar ofta någon form av entré, när vi går och kollar in en tävling eller ser på en match. Vi betalar för match- eller tävlingsprogrammet, köper något gott i pausen och kollar in reklamen runt arenan och förstår att företag ofta ställer upp med att betala för reklamplats, både kring själva tävlingsarenan och också på utövarnas tröjor och dresser. Dessutom ger medieexponeringen i främst TV mycket stora reklamintäkter till lag och utövare, i synnerhet gäller det när det är dags för OS eller VM. Då handlar det om mångmiljardbelopp. När vi lägger ihop alla dessa inkomster, så är det lätt

att föreställa sig att vi också har att göra med en upplevelseindustri av mycket stor omfattning. Det har gett förutsättningen för elitidrottens *professionalisering* under senare tid, där både utövare och tränare får betalt för sina insatser och i vissa idrotter med mycket höga ersättningsnivåer.

Dessutom anser staten, att idrotten är så värdefull för samhället, att man stöder den med rejäla anslag både direkt via statsbudgeten och genom överskottet från Svenska Spel. Sammantaget en bra bit över 2 miljarder kronor. Vi kommer också ihåg från föregående kapitel att även kommunerna stödjer idrotten direkt med föreringsstödet och indirekt genom att ställa ett stort antal anläggningar till idrottens förfogande – ibland gratis och ibland mot någon hyresavgift, som dessutom ofta är subventionerad.

Idrottens föreningsliv

Med andra ord är idrottsrörelsen en jätteorganisation med en väldig massa människor engagerade. Hur har man då valt att organisera sig? Det är den klassiska, *svenska föreningsmodellen*, som gäller fullt ut. Det innebär *demokratiskt uppbyggda föreningar* från botten till Riksidrottsförbundet, som en slags allsmäktig paraplyorganisation i toppen.

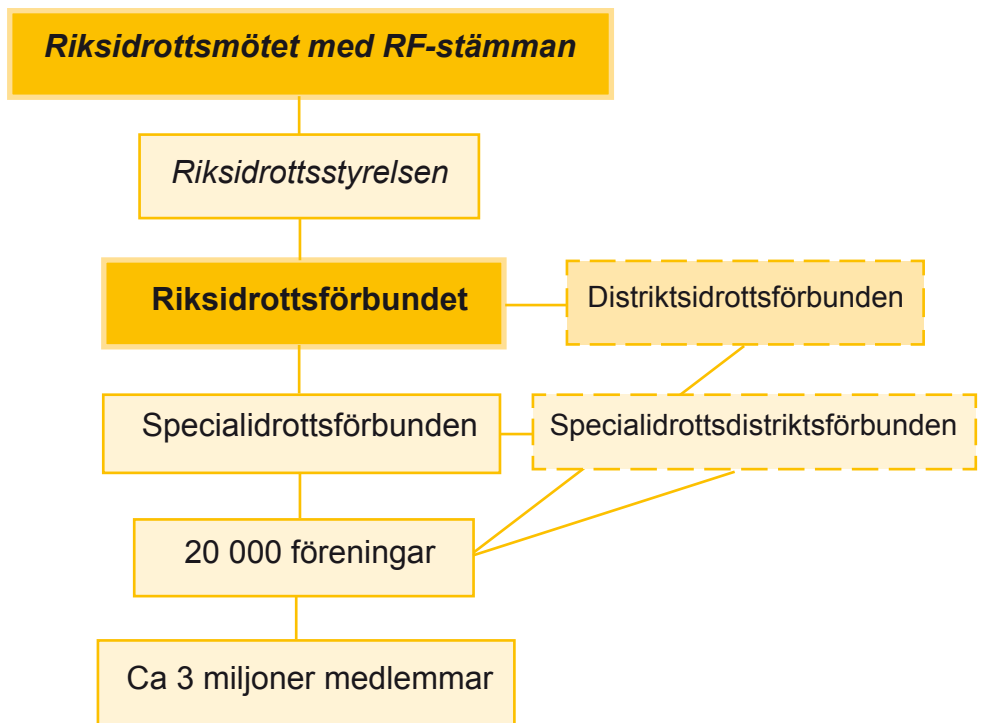
Vi kan ta det från början och då hoppas jag att ni känner igen er, eftersom de flesta ungdomar någon gång har provat på någon idrott och då också varit med i en förening. De flesta har dessutom valt att fortsätta med någon uppgift i sin(a) förening(ar). Idrottsrörelsen utgår från de ca 20 000 föreningar, som tillsammans utgör grunden för verksamheten. Det innebär i praktiken att det finns flera hundra föreningar i "normalkommunen", så det brukar vara ganska lätt att hitta en i ens närhet. Det kan börja med att man dras in i någon aktivitet i skolidrottsföreningen eller så har man en kompis, som är med i ortens fotbollsklubb. Under vinterhalvåret kanske man provat på handboll eller innebandy. Många lockas också idag av det stora intresset för vintersporterna – skidor på längden och tvären.

Aktiviteterna organiseras normalt av en *förening* som har ledare och tränare, som ser till att man hamnar i en grupp som passar och som sakta men säkert leder en in i den idrott man valt. *Tränaren eller ledaren* har ofta varit aktiv i sin sport tidigare och vill förmedla den glädje och spänning han eller hon själv upplevt under sin aktiva tid. Bakom ledarna finns en av medlemmarna vald *styrelse*, som har till uppgift att ansvara för föreningens hela verksamhet; se till att det finns resurser till träningarna, tävlingar och de anläggningar man har byggt upp eller hyr in sig i. De ansvarar för att rekrytera ledare och tränare, ser till att tävlingsprogrammen kan genomföras och utser en lång rad funktionärer inom föreningen. Styrelsen i sin tur är utsedd av *föreningens årsmöte*, dit alla medlemmar är inbjudna för att bland annat diskutera det kommande årets *verksamhet*, bestämma vilken *medlemsavgift* man ska betala och hur *budgeten* ska se ut inför nästa verksamhetsår.

Den här, ska vi kalla den grundföreningen, är i sin tur ansluten till sitt *specialförbund* för just den här idrotten, och dessa förbund finns normalt både på distrikts- och riksnivå. Tar vi fotbollen som exempel, så finns i varje län ett regionalt fotbollsförbund. Hos oss heter det Dalarnas Fotbollsförbund. Det är i sin tur kopplat till Svenska Fotbollsförbundet som är fotbollens riksorganisation. Sedan är Fotbollsförbundet på riksnivå medlem i Riksidrottsförbundet, RF idrottens högsta beslutande organisa-

tion. För att komplicera bilden ytterligare, så har RF en egen distriktsorganisation. I vårt län heter den förstås Dalarnas Idrottsförbund. Det finns motsvarande länsföreningar över hela landet, sammanlagt 21 stycken. Dessa distriktsförbund samarbetar med alla de specialdistriktsförbund, som finns representerade i länet. Ofta har de samlat sig i ett gemensamt "Idrottens Hus" i länets centralort, där kanslierna arbetar i nära samverkan med varandra.

Så här kan man sammanfatta idrottsrörelsens lite komplicerade organisation:

Riksidrottsförbundets uppdrag

Idrottsrörelsen har formulerat en enkel och klar *vision*: "Svensk idrott – världens bästa". Den ska man uppnå genom att all verksamhet ska genomsyras av en *värdegrund*, som bygger på fyra delar:

1. Glädje och gemenskap
2. Demokrati och delaktighet
3. Allas rätt att vara med
4. Rent spel

Man menar också att verksamheten ska bedrivas så att den står i samklang med FN-deklarationerna om Mänskliga rättigheter, Barnkonventionen och konventionen om rättigheter för människor med funktionsnedsättning.

Dessa grundprinciper har slagits fast av *RF:s stämman*, som är organisationens högsta beslutande organ, som möts vartannat år och består av över 200 ombud från de olika specialidrottsförbunden. Stämman beslutar om andra gemensamma frågor; hur idrotten skall utvecklas och vilken ställning idrotten ska ta i viktiga "policy-frågor" som jämställdhet, diskriminering, doping, förhållandet till statsmakterna, idrottsforskning osv. RF-stämman utser också förstås sin egen ledning, Riksidrottsstyrelsen och en del andra gemensamma organ. Karin Mattsson Weijber heter den nuvarande ordföranden och hon valdes på stämman 2005. Hon kom från Ridsporten och är RF:s första kvinnliga ordförande.

Hur blir man då medlem i Riksidrottsförbundet? Den idrott som söker medlemskap ska (enligt senaste beslutet på Riksidrottsmötet i maj 2011):

1. vara en ideell förening,
2. bedriva idrott i samklang med idrottsrörelsens grundidéer,
3. vara besläktad med de övriga specialförbunden inom RF,
4. ha minst 25 medlemsföreningar och
5. ha minst 1 500 medlemmar.

RF:s roll

Den övergripande roll som Riksidrottsförbundet har innebär att det arbetar med gemensamma frågor som rör hela idrottsrörelsen. Några av de viktigaste delarna kan vi visa i följande sammanställning, som vi hämtat från ett av RF:s egna dokument (Budgetunderlag 2011):

1. Företräder idrottsrörelsen mot den politiska nivån, myndigheter och det övriga samhället,
2. Samordnar arbetet med idrottspolitiska frågor,
3. Idrottsutvecklingen inom de olika idrotterna,
4. Har fått uppgiften att fördela det statliga anslaget till idrotten,
5. Samordnar forskningsfrågorna och stimulerar kunskapsutvecklingen,
6. Delta i det internationella samarbetet inom idrotten,
7. Bevarar det rika idrottshistoriska arvet,
8. Arbetar aktivt för en dopningsfri idrott,
9. Ger service, råd och stöd till medlemsföreningarna.

I praktiken innebär det att RF har en dubbel roll. Den ena är att *företräda idrottsrörelsen utåt*, vilket innebär att påverka politiska företrädare i Sverige och internationellt. Man har handläggare på förbundsexpeditionen, som har till uppgift att följa utvecklingen inom idrottens olika områden och att försöka påverka Riksdag och Regering och deras myndigheter att ta politiska beslut, som ligger i linje med den vision och den policy, som Riksidrottsförbundet står för. En aktuell fråga man brottas med är att EU vill införa samma momsregler för föreningslivet som för företagen, vilket skulle innebära en stor administrativ börda för den ideellt verksamma idrottsrörelsen. Då får man agera på många olika sätt för att påverka EU-kommissionen, parlamentet och så småningom Europeiska rådet. Det innebär att man måste ha personer, som agerar även i EU:s "huvudstad", Bryssel för att föra fram de svenska folkrörelsernas syn på frågan.

I denna utåtriktade verksamhet ligger också att följa forskningens utveckling inom idrottens alla områden; fysiologiska rön, nya idéer för träning och motivation inom olika idrottsgrenar, dopingmedlens utbredning och utveckling osv. Man har också vissa egna resurser avsatta för att initiera olika forskningsinsatser.

RF:s andra huvudverksamhet är självklart att *följa den egna idrottsrörelsens förändring* och påverka den i enlighet med de gemensamt formade riktlinjerna. Man har också fått en myndighetsliknande ställning, då staten har valt att ge RF i uppdrag att fördela det statliga anslaget till special- och distriktsförbunden

och att ta hand om administrationen av det *lokala aktivitetsstödet*, som är en viktig grundplåt i de flesta föreningsars ekonomi.

RF och Riksidrottsnämnden, idrottens egen domstol, har också en viktig uppgift att ta ställning i tolkningen av det egna regelsystemet och avgöra i frågor som rör tvister inom rörelsen. Det kan exempelvis gälla om någon elitklubb har ekonomi nog för att fungera i den högsta divisionen. Eller bestämma hur en förening, som använt en icke spelklar spelare i en seriematch, ska "bestraffas"?

En annan del av det arbete, som riktas mot idrottsrörelsen, är att ge både special- och distriktsförbund råd och stöd i frågor, som rör idrottsrörelsens policyfrågor. Det kan gälla att stötta dem, när det gäller att utveckla föreningen, rekrytera nya ledare, ge råd om hur stadgarna ska förändras, samordna tävlingar osv.

Specialidrottsförbunden

Det finns för närvarande 70 specialidrottsförbund, varav ett, Svenska Ringetteförbundet, är associerat till RF (se en förteckning över samtliga förbund i bilagan på sid 174). De mest kända är förstås de största som Svenska fotbollsförbundet, Svenska Fri-idrottsförbundet, Svenska ishockeyförbundet, Svenska Golf förbundet, Skolidrottsförbundet, Korpen osv. Bland de mindre förbunden kan vi nämna Biljard- och Basebollförbunden liksom Varpa- och Rugbyförbunden.

Vi kan ta ett av de större specialidrottsförbunden för att ge exempel på hur de kan var organiserade och vad de sysslar med. *Svenska Friidrottsförbundet* har en styrelse, som utses av förbundsårsmötet, som hålls under mars månad. Det finns ett nationellt kansli i Solna och till sin hjälp har man sina egna distriktsförbund, som

finns i alla landets län, t.ex. Smålands friidrottsförbund. På Friidrottsförbundets hemsida kan man läsa om deras huvuduppdrag, antalet medlemmar m.m.: *”Svenska Friidrottsförbundet, i dagligt tal Svensk Friidrott, har till uppgift att främja, utveckla och administrera friidrotten. Förbundets roll är att företräda friidrotten i Sverige samtidigt som man svarar för internationella och nationella tävlingar samt landslagets deltagande i bland annat VM, EM och landskamper.*

Svenska Friidrottsförbundet som bildades 1895 är ett av de större idrottsförbunden i Sverige och har idag cirka 350 000 medlemmar organiserade i knappt 1 000 föreningar i 23 distrikt. Utöver detta deltar varje år en halv miljon svenskar, där många inte är föreningsanknutna, i löpartävlingar och motionslopp på landsväg och i terräng samt att många fler, över en miljon, har löpning enbart som motionsform utan att tävla.”

Det innebär bland annat att Friidrottsförbundet arrangerar stora tävlingar som SM, ibland ett NM, några gånger EM och mer sällan VM, som idag är ett mycket stort, medialt påpassat arrangemang och som i vårt land senast hölls i Göteborg 1995. Man ansvarar också för utbildningen av tränare och ledare för de olika idrottsgrannarna och många av dessa kurser är förlagda till idrottens eget utvecklingscentrum Bosön, som ligger på Lidingö. Förbundet har olika avdelningar för elitsatsningar, insatser för ungas idrottande liksom för motionärernas. Man måste se till att regelsystemen fungerar och att man följer den tekniska utvecklingen inom de olika idrotterna. Förbundet lägger också ned mycket arbete på att sprida information om friidrottens fördelar och attraktionskraft och inspirera nya grupper att prova på en idrott. Självklart måste man följa den idrottsforskning som förekommer både i vårt land och internationellt, liksom att arbeta med olika insatser för att förhindra och upptäcka doping.

Friidrotten seglar i medvind för närvarande och många barn och ungdomar söker sig till den lokala idrottsföreningen. En av förklaringarna är de många framgångar våra friidrottare haft under senare tid. Carolina Klüft, systrarna Kallur, Christian Olsson, Stefan Holm, Kajsa Bergqvist m.fl. med många internationella medaljer i kappsäcken, är några av dem som ökat intresset för friidrotten.

Det går också att uttrycka populariteten med att idrotta med några siffror. I den yngsta åldersgruppen, 7–14 år, är det nästa 7 av tio som tränar/tävlar i någon idrott. Bland de äldre unga, 15–19 år idrottar nästan hälften av dem. I åldersspannet 20- och 40-år så är det var femte person som utövar någon idrott aktivt och männen är ungefär dubbelt så aktiva som kvinnorna i dessa åldersgrupper. Även i den äldsta åldersgruppen, 60-70 år är det nästan en av tio som tränar och tävlar, dvs. deltar i seriespel eller i en individuell tävling.

Distrikten sprider idrotten

Vi har tidigare nämnt att Riksidrottsförbundet har en väl utbyggd distriktsorganisation, för närvarande 21 distrikt runt om i landet. Det största finns förstås i Stockholms län med nästan 3 000 föreningar att stödja på olika sätt och det minsta distriktet omfattar Gotland med sina knappt 200 idrottsföreningar.

Distrikten har trots sina olikheter gemensamma uppgifter. De ska på samma sätt som sin ”moderorganisation” företräda idrottsrörelsen regionalt gentemot myndigheter, politiker och länets kommuner och landsting. Man har också fått uppgiften att på regional nivå fördela anslagen till de anslutna föreningarna i distriktet. Man

ska också verka för att föreningsaktiva träffas på kurser och konferenser för att dryfta gemensamma frågor. I det arbetet ligger också att vara aktiva i de lokala och regionala media som finns och försöka lyfta fram idrottsrörelsens betydelse och positiva värden. Mera påtagligt är kanske den del av verksamheten, som erbjuder konkret hjälp kring frågor om bokföring, löner och avtal, och försäkringsfrågor. De flesta distrikt kan också hjälpa till med kopiering och trycksaker av olika slag för de lokala föreningarna.

Utbildning av tränare och ledare är en mycket viktig del av verksamheten och den sköts i nära samarbete med idrottens eget utbildningsförbund, SISU Idrottsutbildarna, som har en liknande organisation som distriktsförbunden.

Här finns de 21 distriktsidrottsförbunden.

Man ska också verka för att utveckla så bra idrottsmiljöer som möjligt för barn, ungdomar och vuxna. De delar som idrottsrörelsen själva kan påverka är självklart medlemsföreningarna. I samverkan med dem får man se till att föreningens olika funktionärer utbildas och ges möjlighet att möta andra för att få nya idéer för hur man ska lägga upp träningen och tävlandet. Man erbjuder helt enkelt en lång rad olika utbildningar riktade till styrelsen för medlemsföreningarna, om hur man sköter och utvecklar sin förening. Men det behövs också specialiserade utbildningar för ledare och tränare, där man förmedlar de senaste rönen inom idrottens olika delar; fysiologi, medicinska framsteg, taktik och strategi, fostran, en ren idrott osv.

Men för att ge de bästa förutsättningarna för idrottaren att utvecklas och nå framgång måste idrottsrörelsen också arbeta med att påverka lokala och regionala beslutsfattare. Idrottsanläggningarna är grundläggande och de måste erbjuda det bästa för att ge bra förutsättningar. Det gäller att hänga med i teknik- och publikutvecklingen. Det är i det sammanhanget rörelsen driver på för konstgräs för fotbollens alla utövare, nya multiarenor både för friidrotten, bandyn, hockeyn och andra idrotter. Man måste också fundera på hur den aktive ska få bra förutsättningar för sin idrottsutövning. Det handlar om boende, studier, arbete som är anpassat till idrottens krav, rätt

försäkringar för att skydda mot skador, olyckor och annat man inte vill ska hända. Idrottsrörelsen på alla nivåer måste också hålla sig uppdaterad, när det gäller forskning och utveckling, liksom den medicinsk-tekniska utvecklingen.

När vi nu har fått ett grepp om hur idrottsrörelsen är organiserad på central och

regional nivå måste vi ge en bild av hur det lokala föreningslivet ser ut. Det är ju där som den idrottsliga verksamheten tar form med träning och tävlandet på olika nivåer och riktad till många olika grupper. Här kommer två exempel från de omkring 20 000 idrottsföreningar, som verkar runt om i landet.

Den vanliga idrottsföreningen

Jag sitter med i styrelsen för en liten idrottsförening med drygt 500 medlemmar i Torsång, en tätortsnära ort inom Borlänge kommun. Dom flesta aktiva sysslar med fotboll och det finns ett tiotal lag från de yngsta knattarna till ett representationslag, som brukar pendla mellan division fyra och fem. Hälften av medlemmarna är under 25 år och det är en relativt jämn fördelning mellan män och kvinnor i föreningen.

Föreningen har egen idrottsplats med klubbstuga, som man driver genom ett avtal med kommunen. En tennisbana finns i anslutning till fotbollsplanerna. Under vinterhalvåret spolar man upp den isbana, som ligger vid idrottsplatsen och ett vackert motionsspår utgår från anläggningen, där man kan ta sig en joggingtur eller åka skidor en vacker vinterdag. Föreningen hyr också in sig i några idrottshallar under vintern för gymnastik- och innebandygrupperna. Man driver också en mycket populär fotbollsskola under en försommarvecka varje år.

Det kostar 200 kr för en familj att vara med i föreningen och för de som tränar aktivt tillkommer en träningsavgift på några hundra kr till. Alla i föreningen arbetar ideellt som tränare, ledare och lagförälder m.fl. Enda undantaget är A-lagets tränare, som får en mindre ersättning för sitt ledarskap. Omsättningen under ett år ligger på ungefär en halv miljon kr.

Föreningens medlemmar och aktiva ställer också upp på alla de gemensamma arrangemang, som ordnas i bygden – valborgsmässofirande, midsommarfesten, vinterns marschallkväll osv.

Idrottsföreningen har en mycket viktig social funktion i orten och verksamheten uppskattas av många i bygden.

En proffsigare variant

Tio mil öster om Torsång ligger Sandviken, mest känt för sitt bandylag, som brukar kallas "stålmännen" med en koppling till den stora stålindustri, som etablerade sig på orten i slutet av 1800-talet och idag är världskänt för sina rostfria produkter, från vanliga handsågar till kärnbränslestavar. Sandvikens AIK är en gammal, klassisk idrottsförening, som började sin verksamhet i början på förra seklet och bandysektionen kom till på 1920-talet, så det är en traditionsrik förening vi tar som exempel på en större idrottsklubb.

Representationslaget spelar i elitserien och har haft stora framgångar det senaste

decenniet med flera SM-guld i bagaget. Bandyen omsätter ungefär 10 miljoner och ersättningarna till A-lagets spelare och tränare tar ungefär 30 % av budgeten. Ersättningen till de olika spelarna ligger på väldigt olika nivåer och bestäms av deras "marknadsvärde". Bandyen som idrott är idag trängd mellan kraven på högre löner till spelarna – inte minst med konkurrens från ryska klubbar, som bjuder på större ersättningar och sviktande publikunderlag. Det är en utmaning och många av elitföreningarna har varit för optimistiska och dras med skulder. I Sandviken diskuterar man t.ex. om att lägga träningarna för A-lagsspelarna på tidig kväll för att fler ska ha möjlighet att arbeta vid sidan av elitidrottandet. Föreningen har helt enkelt svårt att ge de arvoden man skulle önska med tanke på den svaga ekonomin.

Föreningen har ungefär 1 000 medlemmar och har bra stöd av kommun och sponsorer, men trots det är det svårt att få det hela att gå runt, trots de idrottsliga framgångarna.

Föreningen har också ett damlag i elitserien och de spelarna har helt andra villkor än "grabbarna" i A-laget. Omsättningen för damlaget ligger runt 350 000 kr och mycket av detta går till resorna, då elitseriens lag är spridda över hela landet. Det enda föreningen kan bjuda sina elitspelare på damsidan är tävlingsdräkterna, synlig utrustning, klubbor och förtäring i samband med träning och matchtillfällen. Det här innebär att man själv får stå för träningskläder och den tid man lägger på träning och matcher. Dambandyen är med andra ord helt ideell till skillnad från herrbandyn, som har blivit mer professionaliserad.

Vid sidan av elitlagen, så har man en stor ungdomsverksamhet, som man lägger ner mycket engagemang i. För närvarande är det sju ungdomslag man ger utrymme för. SAIK driver också bandyskola och bjuder in till några turneringar varje år. Den nya multiarenan, Göranssons arena, som invigdes 2009, har gett helt andra förutsättningar för att träna och spela bandy på toppnivå.

Multiarenorna

Göranssons är inte den enda arenan på scenen. Sedan Scandinavium i Göteborg invigdes 1971 har många andra kommit till. Den mest kända är förstås Globen, som invigdes i februari 1989. Under senare år har många nya multiarenor sett dagens ljus i medelstora och ibland rent av i små kommuner, som vi beskrev kortfattat i föregående kapitel. Gemensamt för dessa arenor är att de kan användas för hockey eller bandy, men också för olika typer av evenemang som konserter, konferenser, träningsläger, mässor m.m. Byggekostnaden för en multiarena kan variera stort, men de större kostar runt en kvarts miljard att bygga och kräver minst 10 miljoner kr för att drivas under ett år. De flesta har svårt att få ihop inkomster

nog för att bära sina egna kostnader, så ofta går kommunen eller huvudsponsorn in och täcker underskotten. Inte ens Globen klarar sig utan bidrag från Stockholms stad för att få det hela att gå ihop.

När detta skrivs (våren 2011) planeras det och byggs för flera stora nya arenor och de kommer att invigas de närmste åren. En ny nationalarena för fotbollen byggs intill Råsunda i Solna. En ny arena byggs också intill Globen och i Göteborg är det på gång med "Nya Ullevi".

Om vi återvänder till Sandviken och Göransson's arena, så är den främst byggd för bandyns behov, men kan användas för många andra ändamål. Det var lilla Edsbyn, som gick före och blev kända för sin funktionella bandyarena, som invigdes redan 2003 och gav en injektion till bandysporten och den skulle komma att följas av flera. Bandy är dock en liten sport sett till antalet utövande länder. Det är bara ett tiotal länder som deltar i VM. Nu gör vi en resa ut till de större internationella sammanhangen.

Idrotten är internationell

Den mest spridda idrotten torde fotbollen vara. Människor runt om i världen sparkar på bollar och ibland bara enkla trasor för att försöka få in den i målet. Den moderna fotbollen dök upp i England i slutet av 1800-talet och kom ganska tidigt till vårt land via invandrade, skotska arbetare till en textilfabrik i Göteborg, som vi nämnde i tidigare avsnitt. Fotbollen tycks engagera en stor del av världen, vilket märks inte minst i samband med Fotbolls-VM. Lag från alla kontinenterna samlas då för att i olika grupper spela sig fram till den åtråvärda VM-bucklan. Miljarder människor ser på TV-bilderna från ett fotbolls-VM och det mediala intresset är enormt; det skrivs och kommenteras kring lagens stjärnor, förväntade resultat och matcher, som slutar på ett oväntat sätt, som när den stora fotbollsnationen Brasilien förlorar mot något mindre känt landslag.

Vi kan ta fotbollen som exempel på hur idrotten är organiserad på internationell nivå. Ländernas olika nationella fotbollsförbund är medlemmar i sitt regionala förbund. För Europa heter det *UEFA*, Union of European Football Associations och tillsammans med de övriga fem regionala fotbollsförbunden bildar de *FIFA*, Fédération Internationale de Football Association, som är fotbollens internationella sammanslutning och som bildades 1904 i Paris. FIFA bestämmer över de stora turneringarna, spelreglerna, förhandlar med de stora TV-bolagen om TV-rättigheterna osv. Den nuvarande presidenten (ordföranden) heter Sepp Blatter, som var generalsekreterare under många år innan han 1998 valdes till ordförande för organisationen. Han är från Schweiz, där också huvudkontoret är förlagt till staden Zürich. FIFA är en rik organisation och sitter på reserver på minst 8 miljarder kr. De ska hjälpa till att klara av en situation, då ett kommande VM inte kan genomföras i det land, som ursprungligen var värd för arrangemanget på grund av t.ex. krig eller andra extraordinära omständigheter.

På liknande sätt är de flesta specialförbunden inom RF medlemmar i olika internationella organisationer inom sin idrott. Normalt finns det organisationer inom fler-talet idrotter för Norden, Europa och Världen. RF och våra specialförbund försöker aktivt medverka i dessa organisationer för att utveckla idrottsrörelsen och bidra med svenska erfarenheter för att driva idéerna om självständiga, demokratiska idrottsföreningar. Tyvärr lever inte alla föreningar runt om i världen under sådana villkor.

Den olympiska rörelsen

Idrott är spridd över hela världen. Människor springer, hoppar, simmar, spelar, tävlar och leker på otroligt många olika sätt. Det är något människan har gjort långt tillbaka i historien – ”redan de gamla grekerna...”, brukar vi ju dra till med ibland och det stämmer i det här fallet mer än väl. De flesta känner till de första olympiska spelen, som gick av stapeln redan år 776 f.Kr. i det antika Greklands *Olympia*. Spelen återkom vart fjärde år redan på den tiden men under romartiden förbjöds de och återupptogs först 1896, då de första ”moderna” spelen genomfördes i Aten, var annars, med tanke på den tidigare traditionen. Det skulle dröja fram till Berlinolympiaden 1936 innan traditionen med att en fackla förs med hjälp av löpare ända från Olympia till världlandet för det aktuella OS för att högtidligen inviga spelen. Vårt land har som vi nämnde tidigare haft de olympiska sommarspelen en enda gång – 1912 i Stockholm. Vi har ansökt om att få arrangera vinterspelen, men har inte lyckats än så länge.

IOK, Internationella Olympiska Kommittén, är högsta beslutande organ och har sitt huvudsäte i Lausanne i sydvästra Schweiz. Kommittén får ha högst 115 ledamöter och de väljs för en mandatperiod på 8 år, kan omväljas, men måste avgå, när de har fyllt 80 år. Den nuvarande ordföranden heter Jacques Rogge från Belgien och Sverige har hela tre ledamöter i IOK; generalsekreterare Gunilla Lindberg, skidåkerskan Pernilla Wiberg och Arne Ljunqvist. Den senare har gjort sig känd, som en aktiv företrädare för de som kämpar mot doping inom idrotten.

OS har blivit en mycket stor attraktion, som lockar tävlande och åskådare runt om i världen. Dagens OS sänds i TV över hela världen och TV-rättigheterna säljas för många miljarder kr och de ska täcka den olympiska rörelsens kostnader, bidra till arrangörsländets kostnader osv. IOK har samlat på sig stora reserver och de uppgår f.n. till över 3 miljarder kr.

Vi har SOK, Sveriges Olympiska Kommitté, som har huvudansvaret för satsningarna inför vårt deltagande i sommar- respektive vinterspelen. RF förmedlar ett bidrag till SOK från det statliga anslaget. Det kan exempelvis bidra till att ge våra bästa idrottare möjligheten att få träna på rimliga villkor inför de stora olympiaderna.

Handikappidrotten växer

På ganska kort tid har handikappidrotten etablerat sig, som en viktig del av idrottsrörelsen. Den har fått en större genomslagskraft sedan man etablerat de Paralympiska spelen, som en parallell till OS. Det var i samband med OS i Seoul i Sydkorea 1988, som man första gången använde begreppet Paralympics för ”handikapp-OS”, som man kallar det mer vardagligt. Redan 1960 i samband med OS i Rom anordnade man sommarspel för handikappidrottare och de första vinterspelen ägde faktiskt rum i Sverige 1976 i Örnsköldsvik.

SOK har fått en systerorganisation, SPK, Sveriges Paralympiska kommitté, som har motsvarande uppgift som SOK för att förbereda de svenska handikappidrottarna inför de Paralympiska spelen, som ligger i anslutning till de traditionella OS-evenemangen. Vårt lands idrottare har haft mycket stora framgångar i de Paralympiska spelen. Simmaren Anders Olsson, bordtennisspelaren Josefine Abrahamsson och skytten Jonas Jacobsson är några av de många idrottare, som tagit medaljer i Paralympics.

Svenska Handikappidrottsförbundet bildades 1969 och blev då också medlem i Riksidrottsförbundet (RF). Förbundet har ca 480 föreningar. 21 specialidrottsdistriktsförbund (SDF) ser till att handikappidrottare får stöd och utbildning i sin region och samordnar också tävlingsverksamheten.

Förbundet har för närvarande ca 37 000 medlemmar, varav ca tjugotusen är aktiva idrottsutövare. Ader-ton idrotter finns just nu representerade i förbundet, som t.ex. kälkhockey, innebandy, rullstolsdans, sim-

ning, sportskytte m.fl. Ett stort antal andra specialidrottsförbund anordnar också träning och tävlingar för handikappidrottare som i rodd, basketboll, cykel, golf m.fl.

Det svenska idrottsundret

Det bor drygt nio miljoner människor i vårt land. Det är ett mycket litet land om vi ser ut över världen. Trots det har vi skördat stora framgångar på många idrottsarenor. Sverige intar till exempel *sjundeplatsen* i den internationella medaljliga i OS. Av våra 600 medaljer genom OS-åren, så är nästan var tredje av ädlaste valör! Om vi nämner några av våra nutida idrottsstjärnor, så är det lätt att förstå, att andra länder kan se lite avundsjukt på det lilla landet långt där uppe i norr. Carolina Klüft, Anrika Sörenstam, Stefan Holm, Anja Pärsson, Zlatan Ibrahimovic, Anette Norberg, Henrik Larsson, Charlotte Kalla, Peter Forsberg, Sarah Sjöström m.fl. Sen finns ju en hel del idrotter, som inte finns med på OS-programmet eller som nyligen kommit med, men som vi har skördat stora framgångar i. Det gäller exempelvis orientering, tennis, golf, innebandy och bordtennis.

Hur kan det komma sig att vårt land får fram så många duktiga idrottare? Vi har ju sett i tidigare avsnitt hur idrottsrörelsen växte fram i ett samspel mellan olika delar av samhället. Denna *samverkan* har säkert spelat in, liksom att idrotten haft *många förespråkare* bland förtroendevalda och människor med inflytande i samhället. Den utvecklade *välfärden* kan också ha spelat in, då vi har en utbyggd idrottslig, ska vi säga "infrastruktur" tillsammans med stora satsningar på ett omfattande utbildningssystem. Många har pekat på den långa *traditionen* inom idrotten och

Charlotte Kalla, en av skidsportens fixstjärnor, visar sin fina fristilsteknik vid Svenska Skidspelen 2011 i Falun.

föreningslivet i övrigt med väldigt många ideellt engagerade ledare och funktionärer, som låter breddidrott och elitsatsningar gå hand i hand. De kanske är varandras förutsättningar? Rörelsen har också satsat på *utbildning* i många olika former för idrottarna, ledarna, domarna, funktionärerna m.fl. En sentida företeelse är också att det satsats stort på att kunna *kombinera studier med idrott* på hög nivå bland annat

i våra idrottsgymnasier, som finns spridda över hela landet. Även högskolor har anpassat många program till behoven hos elitidrottare, där de har kunnat kombinera en tidskrävande träning med studier i anpassad form.

Medaljens baksida

Även i de bästa av världar finns som oftast en skuggsida. Idrottsrörelsen seglar i medvind, men har många olika problem att brottas med. Om vi ser till den vanliga föreningens bekymmer handlar det oftast om två huvudfrågor. Det ena är att få *ledare och funktionärer* till styrelser och kommittéer. Det andra handlar "som vanligt" om *ekonomin* – de flesta organisationer brottas med det? Det offentliga stödet har minskat under senare tid och föreningarna har kompenserat det med många finurliga finansieringskällor. Trots det lever många under knapphetens kala stjärna. Man får helt enkelt anpassa verksamheten efter de inkomster man kan få till.

Vissa idrotter, kanske främst fotbollen, brottas med en liten grupp "*huliganer*", som har tagit som sport att sabotera fotbollsmatcher både innan, under och efter dem. Särskilt om det inte gått som man har förväntat sig. Lagstiftningen hänger inte riktigt med och de störande elementen kommer därför in på arenorna, utan alltför stora problem. Ett omfattande arbete läggs ner från klubbarna, polisen, Fotbollsförbundet m.fl., men åtgärderna har hittills varit otillräckliga.

Elitidrott på högsta nivån kräver också mycket av sina utövare. Man tränar på gränsen av vad kroppen klarar av. Det finns många aktuella exempel, ingen nämnd och ingen glömd. Men det stora problemet med idrottsskador av olika slag hos "vanliga utövare" finns i de flesta idrotter, även om vissa är mer drabbade än andra. Utförsäkning, fotboll, kamp- och motorsporter m.fl. ger många besök i sjukvården. En undersökning från Socialstyrelsen om besökande på akutmottagningarna runt om i landet visar att ca 15 % av alla besök hos dessa var relaterade till *idrottsskador*. I absoluta tal handlade det om över 110 000 fall per år. Det innebär att idrotten står för en stor del av våra vårdkostnader. Det gäller att förebygga dem med bättre rutiner kring uppvärmning, hänsyn till förutsättningarna för träning och tävlandet, lägga upp träningen så att den står i balans med vad kroppen klarar av, minska riskmoment osv.

Den starka konkurrensen och tävlingshetsen inom vissa idrotter driver också en del lag och idrottare till att prova på *otillåtna preparat*. Idrottsrörelsen arbetar hårt med sitt antidopingprogram, men trots det går en del över gränsen för det tillåtna. Inte fullt ett tusen idrottare har blivit bestraffade för doping under perioden 1981–2009. Den vanligaste formen är att man använt hormoner. Man tar väldigt många dopingprover kontinuerligt i det förebyggande arbetet och det har gjort att antalet bestraffade dopingfall har sjunkit relativt sett

under samma period – från ca 4 % av antalet prov man tagit till under 1 % under senare tid. Nu är varje dopingfall ett misslyckande för det stora arbete man lägger ned, men det finns tydligen många som har svårt att låta bli att testa gränserna för det otillåtna?

Det finns med andra ord mycket att arbeta med för att förbättra idrottsrörelsen utifrån den starka position den har i vårt samhälle. Det är ju många som lever av idrotten, både som utövare och som åskådare. Det gäller att vårda den situationen.

6

Sammanfattning

Idrotten tog sent omsider plats i samhället. Idrottsplatser och tävlingsarenor byggdes upp över hela landet, ibland hjälpta av sviktande konjunkturer, ofta påhejade av nya idrottsliga framgångar vid Olympiska spel och Världsmästerskap. Idrotten blev en massrörelse under efterkrigstiden och har fortsatt att växa och utvecklas och har idag en mycket stark ställning i vårt land.

Antalet medlemmar och föreningar räknas i stora tal och de stora publiksporerna som fotboll, ishockey, innebandy, ridsport, skidor m.fl. engagerar stora grupper i samhället. Man besöker arenorna i samband med matcher och stortävlingar, många ser på TV-sändningarna och tidningarna följer upp med stora reportage, som läses av väldigt många bland de idrottsintresserade. Omkring 2,5 miljoner personer tränar för att tävla i någon idrott och de stöds av ca 700 000 ledare och tränare m.fl. Idrotten har professionaliserats i många avseenden. Utövare, ledare och tränare arvoderas på heltid och i de största publiksporerna, som dessutom är medialt intressanta, handlar det om mycket stora ersättningar.

Idrottens organisationer bygger på den klassiska svenska demokratimodellen med föreningar, som styrs av sina medlemmar och där ett utvecklat regionalt och nationellt nätverk av distrikts- och specialförbund stödjer och utvecklar de olika idrotterna. Riksidrottsförbundet har ett övergripande ansvar för att idrotten ska kunna fortsätta att ta stor plats i samhället. RF är idrottens röst både ute i de olika samhällsorganen och inåt mot sina grundorganisationer. RF:s distriktsförbund biträder på regional nivå och specialidrottsförbunden har ansvaret för sina respektive idrotter.

Idrottsrörelsens omkring 20 000 föreningar består av allt från den lilla biljardföreningen till de stora elitklubbarna inom fotboll och hockey m.fl. Alla bygger på demokratiskt föreningsarbete, stor ungdomsverksamhet och ett mycket omfattande ideellt engagemang. Föreningarna får också uppbackning av sina kommuner, sponsorer och andra som vill se sin förening utvecklas och breda ut sig.

Inom publiksporerna har det utvecklats många olika koncept för att förvandla matcherna och tävlingarna till stor underhållning, ofta uppbackat av de olika medierna. Nya arenor har byggts under de senaste decennierna, som understryker dessa tendenser. Det märks inte minst när det handlar om de riktigt stora arrangemangen som OS, VM och EM. Dessa arrangeras av de stora internationella organisationerna

som IOK, FIFA, UEFA osv. Den Paraolympiska rörelsen har också fått handikappidrotten att växa och bli intressant för en bredare allmänhet. I dessa sammanhang har begreppet "det svenska idrottsundret" myntats med tanke på de stora framgångar våra idrottare lyckats uppnå, trots att de kommer från vårt relativt lilla land.

Medaljen har dock en baksida och där dyker idrottsskadorna upp, risken för doping, ekonomiska problem och ibland oegentligheter och inom vissa idrotter en publik, som inte verkar vara så värst intresserad av själva sporten.

6

Bearbeta avsnittet

A. Faktafrågor

1. När ungefär kan vi säga att idrottsrörelsen hade etablerat sig som en riktig massrörelse?
2. Ge några exempel på faktorer som drev fram utvecklingen mot det stora idrottsintresse vi har idag.
3. Vad kan skolidrotten ha haft för betydelse för idrottsrörelsens tillväxt?
4. Vilka är de största idrotterna idag om man ser till antalet medlemmar?
5. Hur är fördelningen mellan män och kvinnor bland idrottens omkring 700 000 ledare, tränare och styrelseledamöter m.fl.?
6. Hur stort är statens stöd till idrotten?
7. Vilka är en föreningsstyrelses viktigaste uppgifter?
8. Ge en egen sammanfattning av idrottsrörelsens värdegrund.
9. Ge exempel på vad Riksidrottsförbundet ser som sina viktigaste frågor framöver.
10. Vilka är ett specialidrottsförbunds viktigaste uppgifter?
11. Vad ska distriktsidrottsförbunden ägna sig åt i första hand?
12. Vad kan det kosta att vara med i en idrottsförening?
13. Hur skiljer sig villkoren mellan dam- och herrlag inom idrotten t.ex. för elitbandyn?
14. Ge några exempel på stora internationella idrottsorganisationer.
15. Ge exempel på sporter inom handikappidrotten.
16. Vad kan "det svenska idrottsundret" bero på?
17. Vilka problem brottas idrottsrörelsen med?

B. Ta reda på uppgifter

1. Vilka spår har den tidiga idrottsrörelsen satt i er kommun? Välj ut några idrottsanläggningar eller föreningar och kolla deras historia. Det finns säkert några jubileumsskrifter eller material sparat i kommunarkivet eller närmaste Folkrörelsearkiv. Ta reda på när idrottsplatsen/föreningen kom till, vilken verksamhet dom bedrev, vilka som var drivande osv.
2. Vad gör er skolidrottsförening idag? Ta reda på så mycket ni kan om er egen idrottsförening.
3. Vilka är de stora idrotterna på er ort? Undersök och gör en kort sammanställning av vad ni kommer fram till.
4. Välj ut en förening på er ort som ni "tar tempen på", dvs. kollar verksamhet, styrelse, medlemmar, ekonomi osv. Varje "föreningsgrupp" redovisar det insamlade materialet på ett lätt samt sätt.
5. Undersök ert närmaste regionala specialidrottsförbund eller RF:s distriktsidrottsförbund och ge exempel på vad de arbetar med just nu och vad de erbjuder sina medlemsföreningar.
6. Har ni någon "multiarena" i er närhet? Ta reda på så mycket det går om den via deras hemsida, verksamhetsberättelse osv.
7. Ta reda på vilken handikappidrott som erbjuds i ert distrikt, hur många som utövar dessa och vad som krävs för att utöva de olika idrotterna?

C. Diskussionsfrågor

1. Vad är det som gör en idrott attraktiv och därmed växer och får många utövare och åskådare idag?
2. Hur ser ni på frågan om bredd och elit inom idrotten? Är det ena en förutsättning för det andra eller kan de utvecklas var och en för sig?
3. Är de stora arrangemangen, som OS, VM, EM osv. viktiga för att öka intresset för idrotter eller passiviserar de oss till att bli åskådare och "påhejare" enbart?
4. Villkoren för dam- och herridrott skiljer sig ofta åt. Vad anser ni om det? Har ni själva upplevt något av detta?
5. Vad tror ni själva ligger bakom "det svenska idrottsundret"? Finns det andra förklaringar än de som boken tar upp?
6. Vad kan man göra för att minska idrottsskadorna?